

Unutsaq – unudularıq

Bölgə teatrlarının fədakar rejissoru

Artıq 2 ildir ki, Mingəçevir Dövlət Dram Teatrında bir çoxlarına müqəddəs sənət məbədi olan səhnəni sevdirmiş görkəmli rejissor, Xalq artisti Zülfüqar Abbasov aramızda yoxdur. Ömrünün 82-ci ilində fani dünya ilə vidalaşmış teatr fədaisi hələ çox-çox illər sonra da xatırlanacaq sənətkarlardandır.

O, Tibilisi Dövlət Pedaqoji İnstitutu Azərbaycan bölməsinin və Bakı Teatr İnstitutunun məzunu olub. Teatr İnstitutunda təhsil aldığı zaman müəllimləri Mehdi Məmmədov, Rza Sarabski, Müxlis Qənizadə və Məlik Dadaşovdan sənətin sirlərini dərinlən öyrənib. Rejissor kimi yaradıcılıq arenasına ilk dəfə İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrında çıxıb. Daha sonra fəaliyyətini Mingəçevir, ardından isə Qazax teatrlarında baş rejissor, direktor və bədii rəhbər olaraq davam etdirilib.

Zülfüqar Abbasov İrəvan teatrının səhnəsində N. B. Vəzirovun "Yağışdan çıxdıq, yağmura düşdük" pyesini uğurla səhnəyə qoyub. 1968-ci ildən fasilələrlə Mingəçevir Dövlət Dram Teatrının rejissoru və baş rejissoru olub. Bu teatrın səhnəsində "Hacı Qara" (M. F. Axundzadə), "Eşq və intiqam" (S. S. Axundov), "Müfəttiş", "Evlənmə" (N. Qoqol), "Əliqulu evlənir" (S. Rəhman), "Cavanşir", "Şeyx Şamil" (M. Hüseyn), "Mahni dağlarda qaldı", "Sevgillərin cəhənnəmdə vüsali" (İ. Əfəndiyev), "Şeytan nəslisi" (H. Muxtarov), "Dar ağacı" (B. Vahabzadə), "Ölümlər" (C. Məmmədquluzadə), "Almaz", "Solğun çiçəklər" (C. Cabbarlı), "Vaqif" (S. Vurğun), "Ayrılmaz anı" (M. Baycıyev) və s. əsərlərini uğurla səhnəyə qoyaraq, professional Azərbaycan teatrında maraqlı rejissor təfsiri ilə seçilib. Zülfüqar Abbasovun 1982-ci ildə Akademik Zərifə xanım Əliyevanın elmi-tibbi monoqrafiyasına həsr etdiyi "Anda xəyanət" tamaşası da maraqlı və orjinal bir səhnə təqdimatı olaraq xatırlanır.

Onun Mingəçevir və Qazax teatrlarından olan yetirmələri adını böyük ehtiramla anırlar. Sənətkarın ən yaxın dostlarından biri – Hacı Nərimanoğlu bun barədə deyir: "Nə qədər aktyor tanıyıram ki, teatra gələndə dili söz tutmurdu, səhnədə ayaqları bir-birinə dolaşırdı. Zülfüqar müəllim səbr, təmkinlə onları elə öyrətdirdi, sənəti elə sevdirdirdi ki, tamaşalara baxanda bəzən təəccüblənməli olurduq. Onun yetirmələri saymaqla bitən deyil. Çox da ki, hamısı paytaxta gəlib çıxıb bilmir, layiq olduğu dəyəri almır, amma şərəfli teatr sənətinin ağır yükünü çiyinlərində sehvə-sehvə daşıyırlar".

Xatırlayıram ki, məhz Zülfüqar Abbasovun quruluşunda "Mahni dağlarda qaldı" pyesi Mingəçevir Teatrında tamaşaya qoyulan uğurlu səhnə əsəri kimi necə böyük sensasiyaya səbəb olub. Bu tamaşadakı Böyük bəy rolunu Milli Akademik Dram Teatrından dəvət olunan, SSRİ Xalq artisti İsmayıl Dağıstanlı ifa edib. Premyeradan sonra "Mingəçevir işıqları" qəzetinə müsahibə verən İsmayıl Dağıstanlısəhnə əsəri haqqında belə

deyib: "Bu tamaşa mənimçün böyük kəşf oldu. Çox istərdim ki, mənə Dövlət mükafatı Bakıda, Milli Akademik Dram Teatrda oynadığım Böyük bəy obrazına görə yox, məhz bu teatrda oynadığım obraza görə veriləydi. Bir də ki, tamaşanın rejissoru Zülfüqar Abbasov icazə versəydi, böyük bəyin evi-mülkü ilə vidalaşdığı son səhnədə olduğu kimi Bakıda oynadığım tamaşada da istifadə edərdim".

Zülfüqar Abbasov Cəfər Cabbarlının "Sitarə" librettosunu və Xalq şairi Nəriman Həsənzadənin "Nabat xalanın çörəyi" povestinə də maraqlı quruluşlar verib. Onun quruluşunda Qoçqulun "Evlənmə" əsəri də böyük uğurla qarşılanıb və hətta Moskvadan bu tamaşaya baxmağa gələn rejissor Yuri Smirnov deyib: "Mənə də bu pyesi hazırlamağı təklif etmişdilər. Amma mən cürət etmədim. İndi gördüm ki, Zülfüqar Abbasov pyesdəki Padkolyosnını Rusiyanın simvoluna çevirməklə əsərə dəqiq açar tapıb. Əgər Zülfüqar Qulu oğlu icazə versə, mən də gedib bu tamaşanı belə hazırlayacağam".

Onun özünəməxsus səhnə tərtibatı verdiyi digər bir əsər böyük ədib Cəfər Cabbarlının "Sitarə" librettosu olub. Xatirələrində bu barədə yazdığı qeydlər maraqlıdır: "Sitarə" tamaşasında rolları teatrın ən aparıcı aktyorlarına vermişdim. Hətta bunlardan - Zülfü Məmmədovun, Afət Əliyevanın, Şıxı Yaqubovun, Namik Abdullayevin, İbrahim Salamovun oyunları mənim özümü də heyrləndirmişdi. Mən, müəllifə sadıq qalaraq, tamaşanı klassik yunan üslubunda hazırlamışdım. Ona görə də yetərinə baxımlı alınmışdı".

2016-cı ildə Zülfüqar müəllim məni Qazax Dövlət Dram Teatrında C. Cabbarlının "Solğun çiçəklər" pyesinə baxmağa dəvət etmişdi. Deyilən vaxt Qazaxa yollandım. Tamaşaya baxarkən bir daha əmin oldum ki, həqiqətən də, fədakar rejissor verdiyi quruluşda böyük dramaturqun ideya və baxışlarına sadıq qalaraq, ilk növbədə pyesin aktuallığını qoruya bilib. Üstəlik də, böyük risk etməklə pyesə yeni bir personaj əlavə edib. Bu, Dərviş obrazı idi. Səhnədə cəmi 2 pərdədə görünən Dərviş (aktyor Nəsimi Aşbazov) vəziyyətlər dinamikasına daha çox yaxın idi. Bəhramin sanki sonradan başına gələcək hadisələri bir ilahi varlıq kimi işarətlə "Məndə əvvəl sən kimi idim, indi necəyəm" söyləməsi səhnədə Dərviş obrazının maraqla izlənilməsinə təmin etmiş oldu. Hadisələr xeyli maraqlı və dolğun şəkildə bir-birini əvəz edirdi. Səhnədə hər bir mizan yerli yerində idi. Sonadək dramatik gərginlik yaşandı. Onu da deyim ki, o, hər hansı bir səhnəni mizanlara görə ya dəyişirdi, ya da əlavələr etməklə orjinallığı qorumağa çalışırdı. Bununla da Zülfüqar müəllim "Tamaşanın üç müəllifi olur: dramaturq, rejissor və teatr kollektivi ilə bərabər tamaşaçı" – fikrini əməli surətdə təsdiqləmiş oldu.

1997-ci ildə Şeyx Şamilin 200 illik yubileyi münasibətilə Mehdi Hüseynin "Şeyx Şamil" faciəsi Zülfüqar Abbasovun quruluşunda Azərbaycan Opera və Balet Teatrında göstərilən vaxt ulu öndər Heydər Əliyev də tamaşaya baxıb və bəyənib. Bu tamaşadan sonra rejissora birbaşa Xalq artisti fəxri adı verilib.

Zülfüqar Abbasov həkcə rejissorluq etmir, aktyor kimi də həvəslə səhnəyə çıxır və maraqlı dramaturgiya mətnləri yazırdı. O, uzun illər Qərb regionunda fəaliyyət göstərən EITV-nin efirində də maraqlı verilişlər hazırlayıb.

Xalq artisti Zülfüqar Abbasov hər zaman xatirələrdə yaşayacaq.

Anar Ərtoğrul BURCƏLİYEV,
teatrşünas